

Onderlegger

Ontmoeting en welbevinden van de inwoner centraal gesteld.

“Hoe Positieve Gezondheid één van de manieren is om dit samen te bereiken in Harderwijk.”

1. Beleidskader

Als gemeente dragen wij eraan bij dat iedere inwoner op een prettige manier kan wonen, werken en leven in Harderwijk en Hierden.

Dit doen wij op verschillende manieren. Door zorg te dragen voor de juiste ruimtelijke infrastructuur tot aan het mede faciliteren van de juiste medische zorg en welzijnsnetwerken. Als gemeente willen wij dienstbaar zijn aan onze inwoners en mogelijk maken dat meedoen, elkaar ontmoeten en onderdeel zijn van onze samenleving laagdrempelig toegankelijk is. Vanuit de inclusieagenda en de visie Harderwijk zijn wij samen geven wij hier binnen en buiten het stadhuis gezamenlijk vorm aan. Al onze beleidsprogramma's en werkzaamheden hebben de overeenkomst dat zij de inwoner als uitgangspunt dienen te hanteren. Dit handelingsprincipe vertaalt zich binnen ons beleid en de dagelijkse praktijk op verschillende manieren. In deze onderlegger wordt hier verder op ingegaan, in het bijzonder aangaande het concept positieve gezondheid.

Vanwege het grote aantal begrippen is er aan het einde van het document een begrippenkader bijgevoegd waarin de dikgedrukte begrippen toegelicht worden.

1.2 Gemeentelijk beleid

Als Harderwijkse en Hierdense gemeenschap willen we graag meer samen doen. Wij willen de (potentiële) kracht van onze samenleving verder mobiliseren en benutten. Vanuit de visie **Harderwijk zijn wij samen**, maken wij samen onze stad. Dit valt of staat met het realiseren van gemeenschappelijk eigenaarschap. Tussen zowel de gemeente, partners als inwoners. Als gemeente Harderwijk willen wij graag dat onze inwoners:

- zich uitgenodigd voelen – of zelfs verleid worden – om mee te doen en een gewaardeerde rol te vervullen;
- daadwerkelijk de ruimte krijgen/ervaren om op een betekenisvolle manier mee te doen;
- en tegelijkertijd ook de mogelijkheid hebben om de zorg voor een ander of voor een vereniging beter te verdelen.

Ons lonkend perspectief is een samenleving waarin iedereen een betekenisvolle bijdrage levert, in aansluiting op zijn drijfveren, talenten en mogelijkheden. Een samenleving waarin we niet meer denken in hokjes van 'psychische stoornissen' en 'verstandelijke beperkingen', van jong of oud, van migrant of Nederlander, maar een samenleving waarbij we ervan uitgaan dat iedereen van waarde is. Een samenleving ook die we zodanig hebben georganiseerd, dat iedereen de kans heeft om er middenin te staan, als volwaardig lid: **een inclusieve samenleving**.

1.3 Het Harderwijks Geluksakkoord

In 2017 is de beweging **geluksgericht werken** ingezet binnen het gehele Harderwijks sociaal domein. Hiermee hebben wij als gemeente Harderwijk de keuze gemaakt om naast onze resultaten te willen tellen en financieel te willen onderbouwen, ook ruimte te geven aan het vertellen van verhalen en de

waarneembare verbetering van kwaliteit van leven van onze inwoners. De ruimte voor de mens om deze centraal te stellen in plaats van de regels die het systeem vormen. Insluiting en maatwerk i.p.v. uitsluiting en vinkjes zetten. In 2020 is er in de Week van Geluk uitgebreid aandacht gegeven aan alle initiatieven en bewegingen die er in Harderwijk en Hierden zijn. De stadsconferentie 'Samen gewicht geven aan geluk', was het startsein voor het faciliteren van een gezamenlijke gefaciliteerde mensgerichte beweging. Dit heeft ertoe geleid dat binnen het sociaal domein alle partners met een afvaardiging getraind zijn op het geluksgericht vragen stellen; **het mensgericht werken**. Vanuit diverse andere domeinen zijn de afgelopen tijd bewegingen volop ingezet en doorontwikkeld die ook gericht zijn op het welbevinden van inwoners. **Ervaringsdeskundigheid, Herstelgericht werken, Normalisering, Welzijn op recept en Positieve Gezondheid**. Al deze bewegingen komen voort uit de visie van het centraal stellen van mens. De inwoner en het individueel welbevinden als begin- en eindpunt te hanteren. Begin 2022 heeft deze beweging geresulteerd in het Harderwijks Geluksakkoord. Waarin er door partners domein overstijgend verbindingen gerealiseerd worden om zo de dienstverlening te kunnen realiseren die onze inwoners nodig hebben. De inclusieve stad Harderwijk te zijn, waarin een ieder er toe doet, mee kan doen en prettig kan wonen, werken en leven.

1.4 De Roef, een ontmoetingscentrum met oog voor het welbevinden van de inwoner.

In dit proces is er de keuze gemaakt om vanuit de opkomende beweging Positieve Gezondheid binnen de zorgsector, MFC de Roef, denkend vanuit samenwerkingen en het belang van ontmoeting, om te vormen tot het eerste Positieve Gezondheidscentrum in Nederland. Een Ontmoetingscentrum waarin naast traditionele vormen van zorgverlening zoals de huisarts, de fysiotherapeut ook welzijn en een ontspanningsaanbod aanwezig is. Een centrum waarin samengewerkt wordt rondom het welbevinden van de inwoner. Waar inwoners zelf aan zet zijn als het gaat om de kwaliteit van leven. Onderliggende reden voor het concept Positieve Gezondheid is omdat vanuit de zorgsector onderbouwd zichtbaar gemaakt is dat 1 op 3 van alle bezoeken bij de huisarts niet medisch maar welzijn- en welbevinden gerelateerd zijn. Er is hierbij geen pilletje of medische behandeling voorhanden.

Machteld Hubert, bedenker van het concept **Positieve Gezondheid** stelde vast dat in veel situaties vragen rondom zingeving en het bepalen van een persoonlijk intrinsiek doel fundamenteel bijdragen aan het vergroten van de eigen gezondheid. Als handvat in dit proces van begeleiding heeft zij een spinnenwiel ontwikkeld waarin verschillende pijlers in het leven uitgewerkt zijn. Pijlers die allemaal onderdeel zijn van ons beeld van gezondheid in de vorm van een gezonde leefstijl, alsook bijdragen aan het bereiken van een goede gezondheid. Zij noemt dit positieve gezondheid. Positieve gezondheid zet in op een integrale behandeling tussen zorg en welzijn waardoor 'jij zelf jouw **welbevinden** kunt vergroten'. Het belangrijkste component hierin is die van Zingeving. Er toe doen, je verbonden voelen, gezien en van waarde voelen en van hieruit de voor jouzelf juiste keuzes maken om, in het leven met haar uitdagingen, een goede gezondheid te bereiken alvorens deze duurzaam te behouden.

In de kern gaat Positieve Gezondheid over de zingevende ontmoeting met jezelf en de ontmoeting, onderweg op jouw levensreis, met de ander. En draagt de samenwerking tussen zorg, 0^{de}lijns, eerstelijns en ambulante hulpverlening eraan bij om vorm te geven aan hoe dit op een duurzame manier kan vanuit eigen regie zodat jouw welbevinden, jouw levensgeluk, hiervan profiteert.

In Harderwijk geven wij als eerste gemeente de methodiek positieve gezondheid vorm binnen MFC de Roef. Dit gebeurt doordat de samenwerkende partijen gehuisvest in de Roef, rondom de inwoner en het individueel welbevinden gaan staan. Daarnaast staat binnen de Roef ontmoeting met jezelf en de ander centraal. Elkaar werkelijk zien. Inwoners worden hier gezien in hun zorgen, ziekte en verlangen. In wie zij zijn. En hebben de mogelijkheid om vanuit eigen regie hun welbevinden te vergroten, passend bij wie zij zijn ondersteund door de professional of vrijwilliger werkzaam in de Roef.

De kruisbestuiving tussen vrijetijdsbesteding, activiteitsaanbod samen met en voor inwoners gerealiseerd door de samenwerking vanuit zorg, welzijn en de horeca is randvoorwaardelijk om het concept Positieve Gezondheid in volledigheid te kunnen realiseren. Het zijn juist al deze componenten samen die met elkaar een passend antwoord op de vraag van de inwoner kunnen bieden. Hetgeen de Roef naast een nieuw prachtig gebouw, een uniek ontmoetingscentrum maakt om in te zijn in Nederland.

Dit constaterende maakt dat MFC de Roef de volgende realisatieopdracht kent:

Opdracht voor het bestuur van De Roef:

- 1) Het bieden van huisvesting aan een breed scala van partijen ten behoeve van ontmoeting
- 2) Het initiëren van wijkactiviteiten met en voor inwoners
- 3) Het stimuleren van samenwerking tussen welzijnswerk, eerstelijns zorg en (ambulante) hulpverlening
- 4) Het bieden van een omgeving waarin inwoners werkelijk gezien worden in wie zij zijn en hun welbevinden.

1.5 Monitoring

Omdat het om het vormgeven van een nieuw concept gaat, willen wij als gemeente de voortgang en ontwikkeling van de Roef monitoren. Hiervoor zijn meerdere indicatoren benoemd. Welke terug te vinden zijn in de budgetovereenkomst met MFC de Roef. Hier zijn ook de prestatieafspraken terug te lezen.

1.6 Toekomstmuziek

De conclusies voortkomend uit de jaarlijkse en tweejaarlijkse monitorcyclus zullen bepalen in hoeverre het noodzakelijk is om ook de andere Multifunctionele centra om te vormen naar ontmoetingscentra werkend vanuit het concept positieve gezondheid.

Voorgenomen is om meenemend de nog te realiseren ontwikkeling en borging van deze nieuwe vorm van ontmoeting en samenwerken, dat de komende twee jaar de focus ligt om eerst de Roef te ontwikkelen tot een ontmoetingscentrum dat succesvol het concept positieve gezondheid tot uiting brengt. Voordat er overgegaan wordt tot uitbreiding op andere plekken.

1.7 Begrippenkader

Hieronder vindt u een begrippenkader waarin de begrippen benoemd en uitgelegd worden die binnen het domein Mens en Maatschappij veel gebruikt worden als het gaat over het samenlevingsbeleid. Het begrippenkader is opgebouwd uit de doelen behorend bij het beleid Samenleving, wat dit voor onze gemeentelijke werkwijze betekent en de uitleg van de diverse begrippen zelf.

Onderaan zijn de begrippen schematisch weergegeven in figuur A. In de piramide zijn deze zichtbaar, behorend bij hun plek in het aanbod van voorveld tot aan 2elijns ondersteuning.

Begrippenkader Mens en Maatschappij

MAATSCHAPPELIJKE DOELEN BELEID SAMENLEVING

Welbevinden gaat over kwaliteit van leven. Naast de vervulling van basisbehoeften, gaat het over mee (kunnen) doen in de samenleving. Je goed voelen, wat weer een positieve uitwerking heeft op je gezondheid en op de samenleving. Welbevinden is gestoeld op competenties (vaardig zijn om mee te doen), autonomie (onafhankelijkheid) en verbinding (van betekenis zijn, ontmoeting).

Inclusie Een overkoepelend aandachtspunt bij ons werk zijn de inwoners die vanwege beperkingen of verschillen moeite ondervinden om mee te doen. Hoe zorgen we ervoor dat bij al ons beleid en dienstverlening en in de samenleving iedereen onvoorwaardelijk en onbeperkt mee kan doen? (Verbeteragenda Inclusie)

Meedoen / Maatschappelijke betrokkenheid / Harderwijk zijn wij samen.

Maatschappelijke activiteit vergroot sociale steun, met een positief effect op gezondheid. Participatie heeft verschillende effecten op individueel en maatschappelijk niveau (zoals zingeving en sociale cohesie).

HOE WERKT DE GEMEENTE?

Inwoner centraal werken: je begint altijd met ‘wie zit er voor je?’ (Dit geldt VOOR AL ONS WERK)

Verbinding maken door middel van ontmoeting van mens tot mens. Zie het collegeprogramma 2022-2026, mens centraal zetten in plaats van de systemen

- Inwonerbetrokkenheid (collegeprogramma)
- Inclusieagenda (Raad)
- Harderwijk zijn wij Samen (overkoepelend beleid samenleving) collegeprogramma & Raad

In communicatie onderscheid maken tussen inwoners en partners.

Richting inwoners: Harderwijk zijn wij samen (U staat er niet alleen voor, er is altijd steun beschikbaar, familie, burens, professionals) Met elkaar maken wij de stad, ieder mag er zijn zoals je bent. Uitnodiging voor gemeenschappelijk eigenaarschap van de stad en hoe wij daar samen leven.

Richting partners: toepassen van verschillende methodieken, door de mens centraal te stellen.

Hier ook op te sturen door het maken van gerichte afspraken, te monitoren en dit te toetsen in de verantwoordingen.

Richting eigen organisatie:

Inwoners niet lastigvallen met jargon en methodieken.

Trainingsprogramma voor eigen personeel vanuit de inclusie agenda

Trainingsprogramma Raad mensgerichte benadering en vragen stellen (op eigen verzoek Raad)

Mensgericht werken: Vanuit het samenlevingsbeleid faciliteren van een beweging, een basishouding, waarin wij de mens centraal zetten in plaats van de systemen (wat heb je nodig om ‘volledig mens te kunnen zijn?’). Met het Geluksakkoord ondersteunen wij als gemeente de verschillende ontwikkelingen in de gemeente en

werken wij gezamenlijk aan een gemeenschappelijke taal en het ontwikkelen van crossovers tussen kunst, cultuur, zorg, welzijn en participatie waardoor het welbevinden van onze inwoners kan groeien. Deze beweging is 5 jaar geleden gestart vanuit de portefeuille Zorg en Welzijn. Inmiddels is het bedrijfsleven, Sport en Cultuur ook aangehaakt. Mensgericht werken is de overkoepelende, verbindende term voor alle methodieken die welbevinden gericht inzetbaar zijn. In samenwerking tussen maatschappelijke- en zorgorganisaties zetten we de volgende methodieken in:

- Geluksgericht werken: door te kijken waar iemands behoeften liggen, en mogelijk te maken waar iemand gelukkig van wordt, laat je iemand weer zelf regie pakken in het leven. Ontstaat er weer verbinding met de eigen intrinsieke motivatie. Geluksgericht werken gaat uit van de definitie van Geluk: geluk betekent Volledig Mens kunnen zijn. Naar de visie van Aristoteles. Met al jouw positieve en negatieve kanten, successen en uitdagingen in het leven. Dit is het startpunt, de mens en zijn welbevinden, niet het systeem, de kaders of de regels.
- Positieve gezondheid: een benadering binnen de gezondheidszorg die niet de ziekte, maar een betekenisvol leven van mensen centraal stelt. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens en niet op de beperkingen of ziekte zelf. De benadering is wel echt gericht op gezondheidsaspecten en hoe je daar dan komt. Gaat uit van jargon en gezondheidszorg gerelateerde omgeving. Positieve Gezondheid kent zijn oorsprong en accent op zingeving in het geluksgericht werken.
- Welzijn op recept: Zo'n eenderde van de spreekkamergesprekken bij de huisarts gaat over psychosociale klachten. Een sec medische benadering is daarbij niet adequaat. Er zou ook maatschappelijk-sociaal naar moeten worden gekeken. Zo is vanuit het welzijnswerk 'welzijn op recept' ontstaan: welzijnswerk in plaats van medicijnen.
- Participatie op recept: Door vanuit de participatiewet voor trajecten te verwijzen naar welzijn ontstaat eenzelfde effect als bij welzijn op recept. Bij een veelvoud van de casuïstieken die vallen onder de participatiewet spelen complexe psychosociale vragen op het vlak van welzijn. Die vanuit een welzijnsbenadering een groter effect hebben op een stijging op de participatieladder dan de traditionele participatietrajecte werkgerelateerde aanpak.
- Normalisering van de hobbels in het leven (eenzaamheid, opvoed- en opgroei problemen etc)
- Herstelgericht werken: In de herstelgerichte benadering ziet men herstellen dan niet zozeer als genezen, gezond worden of in de oorspronkelijke staat herstellen. Herstellen betekent veeleer dat de persoon het eigen leven opnieuw vormgeeft waarbij de opgedane ervaringen verwerkt en geïntegreerd zijn. Herstel steunt op een aantal belangrijke pijlers: het vinden en onderhouden van hoop, het herstellen van een positieve identiteit, het vinden van zin in het leven, het maken van eigen keuzes en het nemen van verantwoordelijkheid voor het eigen leven.
- Inzet ervaringsdeskundigheid: Door middel van ervaringsdeskundigen in te zetten in het praktijkhuis en ook op andere plekken wordt de drempel verlaagd in het zoeken naar hulp en kan er ook adequater, mensgerichte ondersteuning geboden worden. Omdat de ervaringsdeskundige weet hoe het is om aan de andere kant van de tafel te zitten.
- Wijkgericht werken: Openstaan voor initiatieven van inwoners en samen bespreken wie daarin welke rol in pakt. Met elkaar in de wijk vormgeven aan een leefbare plek, waar het fijn samen wonen en ontmoeten is. Opbouwwerk en vrijwillige inzet in de wijk zijn hierin belangrijke pijlers.

A. Begrippenkader vormgegeven in grafiek van preventie tot tweedelijns voorzieningen.

